

فصل ۱- درس ۱ - گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها

♦ **تعریف گزاره:** جمله‌ای است خبری که فقط میتونه (یا الان یا در آینده) ارزشش درست یا غلط باشه.

جمله	گزاره بودن یا نبودن؟!	دلیل
امروز جمعه است.	✓	
هفته بعد سه شنبه باران می بارد.	✓	
۴ مهر امسال آفتاب از غرب طلوع می کند.	✓	
$2+1$	X	جمله نیست
عدد ۴ خیلی کوچک است.	X	عقابل ارزشمند نیست
a عددی گویا است.	✓	
آیا فردا امتحان داریم؟	X	پرسش
بلند شو و درس بخوان.	X	امری
عجب امتحان آسونی بود!	X	عاطفی

♦ **جبر گزاره:** به سری قرارداد و نماد که گزاره‌ها رو نشون بدیم و ارزش گذاری کنیم.

(۱) **نمایش گزاره:** حروف کوچک انگلیسی، معمولاً p یا q یا r یا ...

(۲) **ارزش هر گزاره:** درست (T) یا نادرست (F) (د یا ن)

(۳) **جدول ارزش گذاری (ارزشی):** در ساده ترین حالت ممکن (یک گزاره) به این شکله:

(۴) **نقیض یک گزاره:** نقیض گزاره p رو با $\sim p$ نشون می دیم که ارزشش دقیقاً مخالف گزاره p هست.

(۱-۴) **نقیض کردن به صورت ظاهری:**

۱- نفی کردن فعل جمله

۲- اضافه کردن «چنین نیست که» به ابتدای جمله

▼ **مثال:**

(۲-۴) **نقیض کردن به صورت مفهومی:**

۱- عدد صحیح زوج $\sim$ عدد صحیح فرد

۲- مثبت / منفی $\sim$ نامثبت / نامنفی

۳- بزرگتر / کوچکتر $\sim$ نابزرگتر / ناکوچکتر

▼ **مثال:**

(۳-۴) **نقیض کردن با استفاده از نماد ریاضی:**

نامساوی	نامساوی	هم ارزی	زیرمجموعه	عضو	تساوی	عملکرد
$<$	$>$	$\equiv$	$\subset$	$\in$	$=$	نماد
$\geq$ یا $\leq$	$\neq$	$\neq$	$\not\subset$	$\notin$	$\neq$	نقیض آن

▼ **مثال:**

$$2 \neq a$$

$$p \neq q$$

$$2 > a$$

$$2 \leq a$$

تمرین: نقیض گزاره‌های زیر را بنویسید.

الف) مربع عددی از ۳ برابر آن عدد بزرگتر است. (ب) عدد ۵ فرد است. (پ) عدد b منفی است.

p	q
T	T
T	F
F	T
F	F

۵) جدول ارزشی چند گزاره: تعداد ردیف‌های جدول ارزشی 2^n

(تعداد گزاره‌هاست.)

تمرین: جدول ارزش گذاری ای که شامل ۳۲ ردیف است چند گزاره دارد؟

$$2^n = 32 = 2^5 \Rightarrow n = 5$$

۶) هم‌ارزی گزاره‌ها: وقتی دو گزاره p و q هم‌ارز هستند یعنی ارزش هر دو یکسانه، هر دو درست یا هر دو غلطن. نمایش

ریاضی: $p \equiv q$

نکته: اگر دو گزاره هم‌ارز باشند، نقیض‌اشونم هم‌ارزن: $p \equiv q \Rightarrow \sim p \equiv \sim q$

نکته: نقیض نقیض گزاره به گزاره همیشه خود گزاره: $\sim(\sim p) = p$

ترکیب گزاره‌ها:

اگر آنجا به عکس

p	q	$p \wedge q$	$p \vee q$	$p \Rightarrow q$	$p \Leftrightarrow q$
~~T~~	T	T	T	T	T
T	F	F	T	F	F
~~F~~	T	F	T	T	F
F	F	F	F	T	T

انتقالی مقیم صحت تالی

+

تمرین: ارزش گزاره‌های مرکب زیر را مشخص کنید.

$$T \wedge T \equiv T$$

الف) ۲۵ مربع کامل است و $\frac{2}{3}$ عددی گویا.

$$T \wedge T \equiv T$$

ب) $[x(x-3) = x^2 - 3x] \wedge [(\sqrt{5}-2)(\sqrt{5}+2) \geq 1]$

$$F \vee F \equiv F$$

پ) $\frac{3}{4}$ عددی طبیعی است یا $\mathbb{N} \cap \mathbb{Z} = \mathbb{Z}$

ت) ۳ عددی اول است یا 5^2 عددی منفی است.

ث) اگر ۱۷ زوج باشد آنگاه π گویا است. $F \Rightarrow F \equiv T$

ج) اگر $\sqrt{3} > \sqrt{2} + 1$ آنگاه $f = \{(1,2) \text{ و } (2,1)\}$ تابع است. $F \Rightarrow T \equiv T$

ج) ۹۷ عددی اول است $\Leftrightarrow (5, \frac{1}{2})$ $F \Leftrightarrow F \equiv T$

ح) اگر ۳ فرد نباشد آن گاه ۱۲ مربع کامل است و برعکس. $F \Leftrightarrow F \equiv T$

تمرین: جدول زیر را کامل کنید.

ردیف	گزاره	درست	نادرست
۱	اگر عدد ۲ زوج باشد آنگاه ۶ عدد اول است.		*
۲	اگر عدد ۲ زوج است آنگاه عدد ۳ فرد است و برعکس	*	
۳	مربع هر عدد، مثبت است و ...	*	
۴	اگر اولین روز هفته جمعه باشد آنگاه ...	*	
۵	اگر آنگاه کوچکترین عدد طبیعی زوج ۱ است.	*	

تمرین: اگر گزاره درست، گزاره نادرست و گزاره دلخواه باشد، ارزش گزاره‌های زیر را مشخص کنید.

الف) $(\sim r \Leftrightarrow \sim p) \vee \sim q$ $T \vee F = T$
 ب) $r \Leftrightarrow (q \wedge r)$ $T \Leftrightarrow F = F$
 پ) $(p \vee r) \Rightarrow q$ $T \Rightarrow F = F$

تمرین: اگر $p \wedge q \equiv T$ باشد درباره‌ی ارزش $p \vee (q \wedge r)$ چه می‌توان گفت؟

$T \vee \dots \equiv T$
 $p \equiv T$
 $q \equiv T$

تمرین: با استفاده از جدول ارزش‌ها درستی هم‌ارزی‌های زیر را بررسی کنید.

$p \Rightarrow q \equiv \sim q \Rightarrow \sim p$

عکس نقیض

p	q	$\sim p$	$\sim q$	$p \Rightarrow q$	$\sim q \Rightarrow \sim p$
T	T	F	F	T	T
T	F	F	T	F	F
F	T	T	F	T	T
F	F	T	T	T	T

$(p \wedge \sim q) \vee (p \Rightarrow q) \equiv T$

p	q	$\sim q$	$p \wedge \sim q$	$p \Rightarrow q$	$(p \wedge \sim q) \vee (p \Rightarrow q)$
T	T	F	F	T	T
T	F	T	T	F	T
F	T	F	F	T	T
F	F	T	F	T	T

♦ هم‌ارزی‌های مهم:

(۱) گزاره‌های همیشه درست:

$$۱) (p \vee \sim p) \equiv T \quad ۲) (p \Rightarrow p) \equiv T$$

(۲) گزاره‌های همیشه نادرست:

$$۱) (p \wedge \sim p) \equiv F \quad ۲) (p \Leftrightarrow \sim p) \equiv F$$

(۳) خاصیت‌های مهم ترکیب شرطی:

$$۱) \text{عکس نقیض: } p \Rightarrow q \equiv \sim q \Rightarrow \sim p$$

▼ تمرین: گزاره «اگر امروزه شنبه باشد آنگاه فردا تعطیل است» را به صورت شرطی بنویسید.

مقام
تالی
اگر فردا تعطیل باشد آنگاه امروزه شنبه نیست

$$۲) \text{شرط به فصل: } (p \Rightarrow q) \equiv (\sim p \vee q)$$

p	q	$\sim p$	$p \Rightarrow q$	$\sim p \vee q$
T	T	F	T	T
T	F	F	F	F
F	T	T	T	T
F	F	T	T	T

(۴) قوانین نقیض:

$$۱) \text{دمورگان: } \sim (q \vee r) \equiv \sim q \wedge \sim r \quad \sim (q \wedge r) \equiv \sim q \vee \sim r$$

▼ تمرین: نقیض گزاره «۲۵ مربع کامل است و ۲ عددی زوج است» را بنویسید.

.. نه یا .. فرد ..

$$۲) \sim (p \Rightarrow q) \equiv p \wedge \sim q$$

$$۳) \sim (p \Leftrightarrow q) \equiv \sim p \Leftrightarrow q \equiv p \Leftrightarrow \sim q$$

▼ تمرین: نقیض گزاره «معادله درجه دوم ۲ ریشه حقیقی متمایز دارد اگر و تنها اگر مقدار دلتا مثبت باشد» را بنویسید.

نبرد
نامناسب

فصل ۱- درس ۲- استدلال ریاضی

♦ تبدیل عبارت فارسی به ریاضی:

▼ تمرین: نماد ریاضی هریک از گزاره‌ی فارسی زیر را بنویسید.

(الف) حاصل ضرب هر عددی مخالف صفر در معکوسش برابر یک است. $x \neq 0$ و $x \times \frac{1}{x} = 1$

(ب) مجموع مربعات دو عدد صحیح متوالی از مکعب همان عدد بزرگتر است. $x \in \mathbb{Z}$ و $x^2 + (x+1)^2 > x^3$

(ت) جذر هر عدد طبیعی کوچک‌تر از مربع همان عدد است. $x \in \mathbb{N}$ و $\sqrt{x} < x^2$

(ث) معکوس مجموع دو عدد مثبت بزرگ‌تر یا مساوی ۳ است. $x > 0$ و $y > 0$ و $\frac{1}{x+y} \geq 3$

♦ استدلال ریاضی:

(الف) قیاس استثنایی:

مقدمه ۱: اگر امشب، شب چهاردهم ماه باشد، آنگاه ماه کامل است. $P \Rightarrow Q$

مقدمه ۲: امشب شب چهاردهم ماه است. P

نتیجه: ماه کامل است. $\therefore Q$

روش ارزش ✓

مقدمه ۱: اگر قلی درس نخواند، آنگاه در آزمون مردود خواهد شد. $P \Rightarrow Q$

مقدمه ۲: قلی در آزمون مردود شده است. P

نتیجه: قلی درس نخوانده است. $\therefore Q$

روش ارزش ✓

(ب) مغالطه:

مقدمه ۱: اگر قلی درس نخواند، آنگاه در آزمون مردود خواهد شد. $P \Rightarrow Q$

مقدمه ۲: قلی در آزمون مردود شده است. Q

نتیجه: قلی درس نخوانده است. $\therefore P$

روش ارزش ✗

مقدمه ۱: اگر قلی درس نخواند، آنگاه در آزمون مردود خواهد شد. $P \Rightarrow Q$

مقدمه ۲: قلی در آزمون مردود شده است. Q

نتیجه: قلی درس نخوانده است. $\therefore P$

روش ارزش ?

▼ تمرین: نام استدلال زیر چیست؟ آیا روش به کار رفته در آن درست است؟ درستی یا نادرستی نتیجه‌ی این استدلال را بررسی کنید.

مقدمه ۱: اگر دو عدد زوج باشند، آنگاه مجموع آنها نیز زوج است.

مقدمه ۲: حاصل $a + b$ زوج است.

نتیجه: a و b هر دو زوج هستند.

▼ تمرین: جای خالی در استدلال زیر را پر کنید و بگویید نام این استدلال چیست؟ روش به کار رفته در این استدلال درست است یا نادرست؟

$P: x < 0 \Rightarrow x^2 > 0$

$P: -6 < 0$

$\therefore (-4)^2 > 0$

قیاس استثنایی

(پ) عکس نقیض: طبق هم‌ارزی $p \Rightarrow q \equiv \sim q \Rightarrow \sim p$

ثابت کنید «به ازای هر عدد صحیح اگر زوج باشد، آنگاه هم زوج»

n^2 فرد است (زوج نیست) $\Rightarrow n$ فرد است (زوج نیست): نقیض عکس

یعنی اثبات می‌کنیم که n فرد، پس n^2 فرد

فرد

$$n \Rightarrow n = 2k + 1$$

فرد

$$\Rightarrow n^2 = (2k + 1)^2 = 4k^2 + 4k + 1 = 2(2k^2 + 2k) + 1 = 2k' + 1$$

♦ دستور زبان ریاضی: باید ها و نبایدهای در نوشتن و حل کردن ریاضی وجود دارند:

(۱) دو طرف یک معادله رو نمی‌شه به متغیری نامشخص تقسیم کنیم. چون اگه اون متغیر صفر باشه، $\frac{\text{عدد}}{\text{صفر}}$ ایجاد می‌شه که تعریف نشده است.

▼ مثال: به حل‌های درست و غلط معادله $5(x - 3) = 0$ زیر توجه کنید:

(۲) در یک کسر که صورت و مخرجش به صورت جمع و تفریق هست نمی‌شه ساده سازی کرد؛ مگر اینکه به کمک تجزیه یا فاکتورگیری به ضرب تبدیلش کنیم.

▼ مثال: به ساده سازی درست و غلط عبارت $\frac{x^2 + 6x + 9}{x^2 - 9}$ توجه کنید:

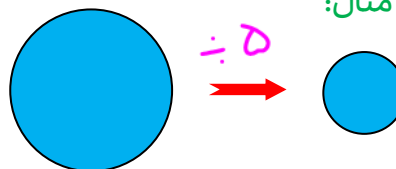
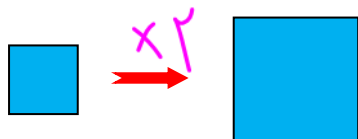
(۳) در یک نامعادله نمی‌شه طرفین رو به عددی که علامتش رو نمی‌دونیم ضرب و تقسیم کنیم، چون اگه عدد منفی باشه جهت باید عوض بشه!

۲ > ۱

$\times 9$

▼ مثال:

(۴) در شکل‌های هندسی مثل دایره، مستطیل، مثلث و ... اگر ابعاد k برابر شود محیط هم k برابر میشه اما مساحت k^2 برابر می‌شه. ▼ مثال:

$$\sqrt{4 \times 9} = 2 \sqrt{9}$$

▼ تمرین: در هر یک از استدلال‌های زیر در صورت وجود خطا را مشخص کنید.

(الف) $\frac{-2 + \sqrt{13}}{2} = \frac{-2 + \sqrt{13}}{2} = -2 + \sqrt{13}$

(ب) $x^2 - 3x = 0 \xrightarrow{\div x} x - 3 = 0 \Rightarrow x = 3$

(ت) $a > b \xrightarrow{\times c^2} ac^2 > bc^2$

(پ) شعاع یک دایره را ۲ برابر می‌کنیم، مساحت آن نیز ۲ برابر می‌شود.

درست

غلط

فصل ۲- درس ۱- توابع ثابت، چندضابطه‌ای و همانی

یادآوری مفهوم تابع: برای بیان مفهوم تابع یک دوچرخه سوار رو در نظر بگیرید که دایره با سرعت ۲ متر بر ثانیه حرکت میکنه:

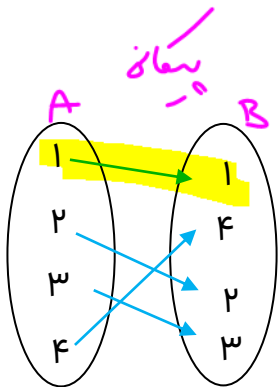

زمان	۱	۲	۳	۴
مسافت	۲	۴	۶	۸

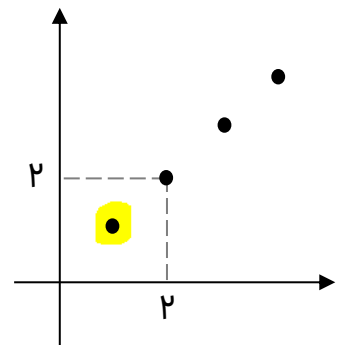
$$\Rightarrow \text{زمان} \times ۲ = \text{مسافت}$$

در این مثال متغیر مستقل ... زمان ... و متغیر وابسته ... مسافت ... است. همواره متغیر وابسته از متغیر مستقل تبعیت می‌کند یعنی متغیر وابسته تابع متغیر مستقل است.

♦ سایر نمایش‌های مختلف تابع:

$$\{(1,1), (2,2), (3,3), (4,4)\}$$

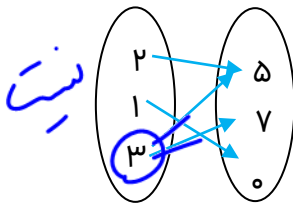

♦ برد: مجموعه تمام متغیرهای وابسته

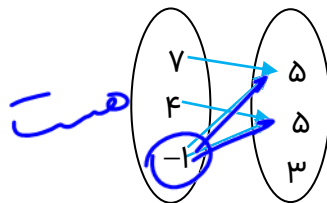
♦ دامنه: مجموعه تمام متغیرهای مستقل

♦ شرط تابع بودن: به ازای هر یه مقدار متغیر مستقل، حتماً و فقط یه مقدار متغیر وابسته داشته باشیم.

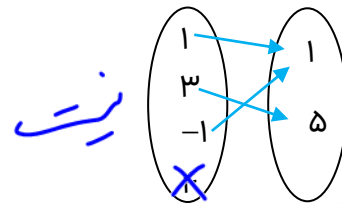
▼ تمرین: کدام یک از روابط زیر نمایش یک تابع می‌باشد؟

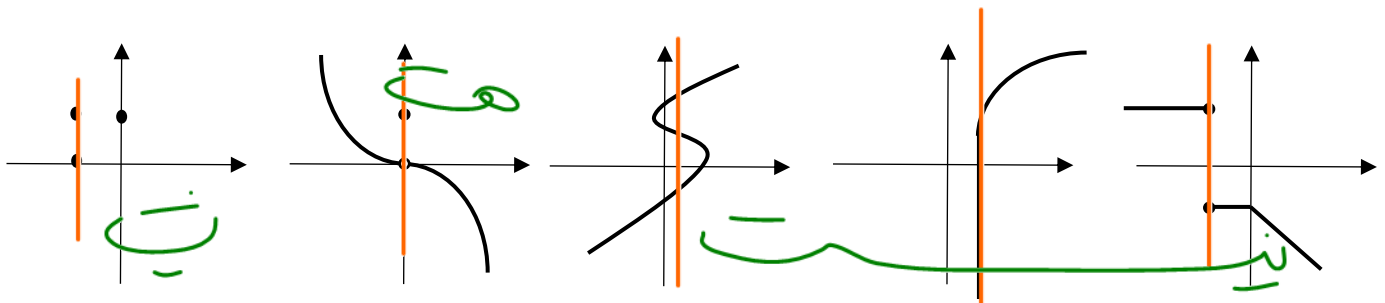
$$f = \{(-2, 4), (2, -7), (-1, 9), (0, 12)\}$$

$$f = \{(-8, 0), (9, 5), (9, 7)\}$$

$$f = \{(-8, 0), (9, 5), (9, 5)\}$$

▼ تمرین: اگر رابطه f بیانگر یک تابع باشد، مقادیر m و n را ده دست آورید.

$$f = \{(-1, 3), (2, 2m-1), (4, 3), (-1, n+1), (2, m-3)\}$$

$$\begin{aligned} n+1 &= 3 \\ n &= 2 \end{aligned}$$

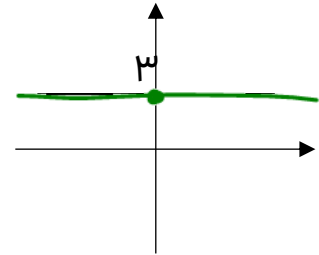
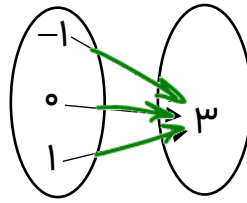
$$\begin{aligned} m-3 &= 2m-1 \\ -2 &= m \end{aligned}$$

♦ تابع ثابت:

برداشت عضو

مثال $\rightarrow \begin{cases} f: D \rightarrow \{3\} \\ f(x) = 3 \end{cases}$

$f = \{ \dots, (-1, 3), (0, 3), (1, 3), \dots \}$

تمرین: اگر $\{(0, 2), (-4, a), (2, 2a + b)\}$ یک تابع ثابت باشد. مقدار a و b کدام است؟

$a = 2$

$2a + b = 2$
 $4 + b = 2 \rightarrow b = -2$

نکته: دقت کنید که طبق فرم کلی تابع ثابت نباید هیچ x ای در ضابطه وجود داشته باشد، اگر هم در سوالی ضابطه‌ای داشت x را ثابت معرفی کردن باید ضریب x رو صفر قرار بدین که از بین بره.

تمرین: اگر $f(x) = (3k - 12)x + 2k$ تابعی ثابت باشد:

الف) مقدار k را مشخص کنید. $3k - 12 = 0 \rightarrow k = 4$

ب) ضابطه تابع f را به ساده‌ترین شکل ممکن بنویسید.

پ) حاصل $f(-1)$ را بیابید.

$\Rightarrow f(x) = 2(4) = 8$

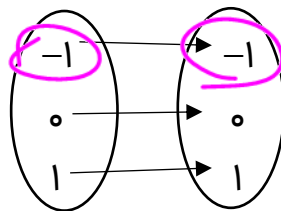
$f(-1) = 8$

همان ستنل رو تون میس

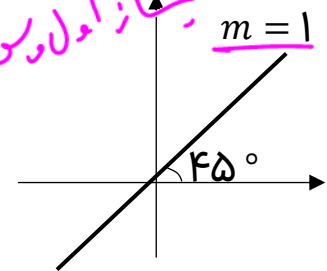
$\begin{cases} f: D \rightarrow R \\ f(x) = x \end{cases}$

دامنه و بردش یکسان

$f = \{ \dots, (-1, -1), (0, 0), (1, 1), \dots \}$

نیم‌ساز اول و دوم

نکته: در مورد تابع همانی بدانید همیشه:

$f(x) + f(-x) = 0$

$f(kx) = kf(x)$

تمرین: در مورد تابع همانی درستی یا نادرستی هریک از موارد زیر را مشخص کنید.

$f(x) = f(-x)$ (ب) ❌

$f(kx) = kf(x)$ (الف) ✓

ت) دامنه و بردش برابر است. ✓

پ) نیم‌ساز ناحیه دوم و چهارم است. ❌

نکته: توجه داشته باشید که در ضابطه تابع همانی هیچ عدد ثابتی نیست و ضریب x هم فقط باید عدد یک باشد.

تمرین: اگر $f(x) = (n-3)x - m + 5$ تابع همانی باشد، حاصل $f(m) + f(n)$ را بیابید.
 $n-3=1 \rightarrow n=4$
 $-m+5=0 \rightarrow m=5$

$$f(5) + f(4) = 5 + 4 = 9$$

$$x-4=3x-8$$

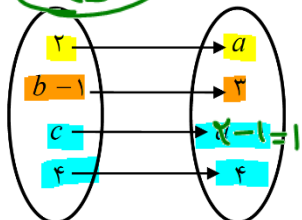
$$4=2x$$

$$x=2$$

تمرین: اگر دو زوج مرتب $(3x-8, x^2+2y-5)$ و $(x-4, 3)$ مساوی باشند مقدار x و y را بیابید.

$$x^2+2y-5=3 \Rightarrow 2y-5=-1 \Rightarrow 2y=4 \Rightarrow y=2$$

تمرین: تابع زیر همانی است، مقدار c و b و a را بیابید.

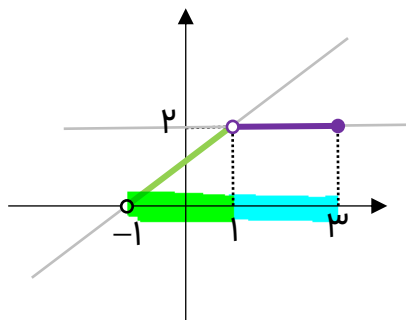
$$a=2$$

$$b-1=3 \rightarrow b=4$$

$$c=1$$

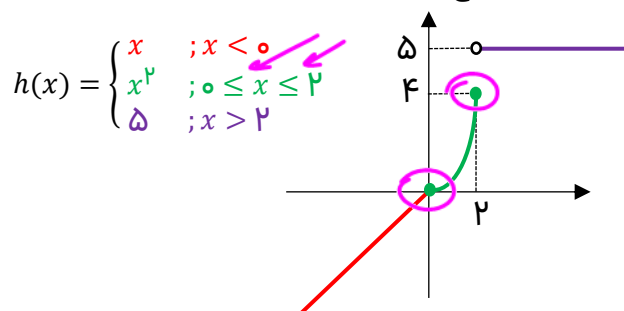
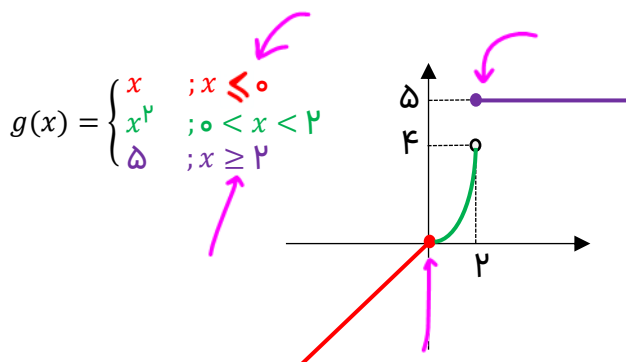
تابع چند ضابطه‌ای: تابعی است که از دو ضابطه یا بیشتر شکل گرفته که هرکدام دامنه خودش را دارد:

$$f(x) = \begin{cases} x+1 & ; -1 < x < 1 \\ 2 & ; 1 < x \leq 3 \end{cases}$$

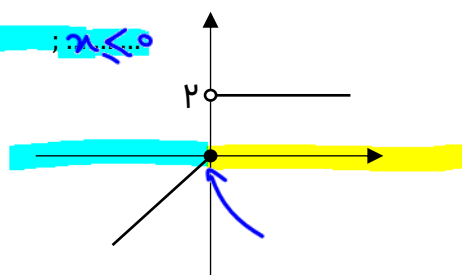
مثال: تابع هزینه پارکینگ، تابع مقدار مالیات بر حسب درآمد و ...

نکته: نقاطی از دامنه که قبل و بعد آن ضابطه تغییر می‌کند رو نقاط مرزی می‌گن. این که نقطه‌ی مرزی توی کدوم دامنه باشه رو تابع مشخص می‌کند.

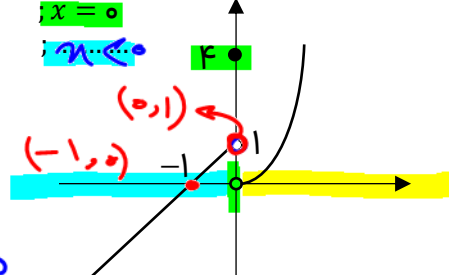

تمرین: با توجه به نمودار و ضابطه هر یک از موارد زیر جاهای خالی را تکمیل کنید.

$$f(x) = \begin{cases} 2 & ; x > 0 \\ x & ; x \leq 0 \end{cases}$$

$$f(x) = \begin{cases} x^2 & ; x > 0 \\ x+1 & ; x \leq 0 \end{cases}$$

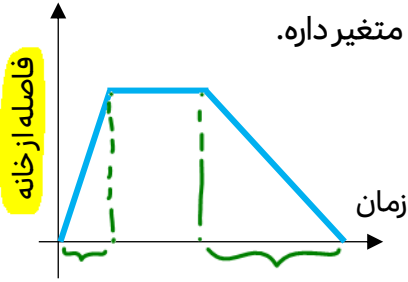

$$\frac{1-0}{0-(-1)} = \frac{1}{1} = 1$$

$$f(x) = ax+b$$

$$f(x) = 1x+1$$

$\{ \Sigma_0, \dots \}$

♦ کاربرد شیب در مسائل توصیفی: شیب ارتباط مستقیمی با سرعت تغییرات یک متغیر دارد.

▼ تمرین: نمودار زیر مربوط به کدام داستان است؟

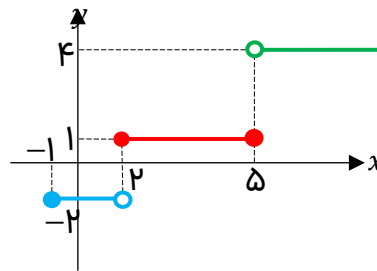
الف) امیر از خانه خارج شد و از تپهٔ روبروی خانه با سرعت کمی بالا رفت. بعد از توقف بالایی تپه از طرف دیگر با سرعت بیشتری پایین آمد و به خانه بازگشت.

ب) آوا به همراه دوستش از خانه خارج شدند و با سرعت به سمت پارک محله حرکت کردند. مدتی در پارک توقف کردند و سپس به آرامی بیستری به خانه برگشتند.

فصل ۲- درس ۲ - توابع جزء صحیح و قدر مطلق

♦ تابع پلکانی: تابعی چندضابطه‌ای است که تمام ضوابط آن تابع ثابت هستند. مثلاً ضابطهٔ تابع f و نمودار آن را مشاهده می‌کنیم:

$$f(x) = \begin{cases} -2 & ; -1 \leq x < 2 \\ 1 & ; 2 \leq x \leq 5 \\ 4 & ; x > 5 \end{cases}$$

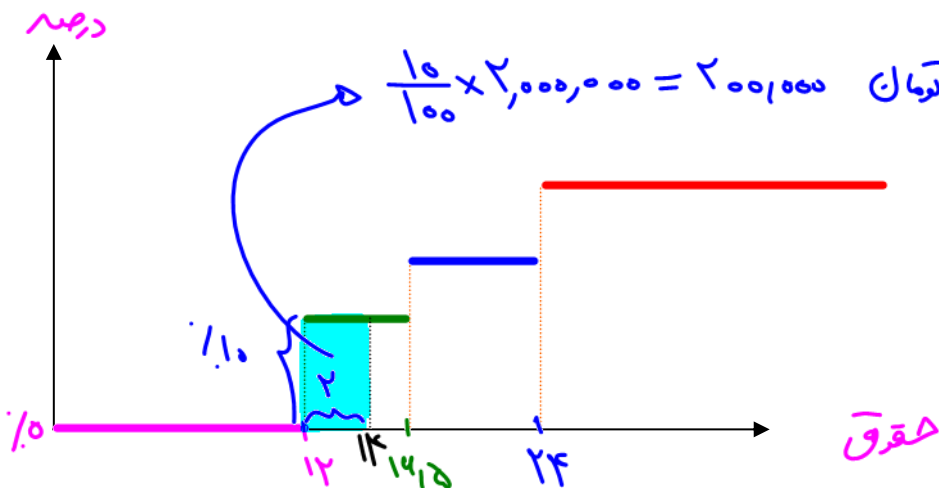

▼ تمرین: جدول مالیاتی زیر به صورت پلکانی تنظیم شده است. بر اساس جدول، مالیات حقوق را محاسبه کنید:

نرخ مالیات (درصد)	حقوق ماهیانه (تومان)
معاف از مالیات	حقوق تا ۱۲۰۰۰۰۰۰
۱۰	مازاد بر ۱۲۰۰۰۰۰۰ تا ۱۶۰۰۰۰۰۰
۱۵	مازاد بر ۱۶۰۰۰۰۰۰ تا ۲۴۰۰۰۰۰۰
۲۰	مازاد بر ۲۴۰۰۰۰۰۰

الف) کارمندی با حقوق ۱۴ میلیون تومان

ب) نمودار تابع پلکانی فوق را رسم کنید.

$$(12000000 - 0) \times \frac{0}{100} = 0$$

$$(14000000 - 12000000) \times \frac{10}{100}$$

$$2000000 \times \frac{10}{100} = 200000$$

$$0 + 200000 = 200000$$

تومان

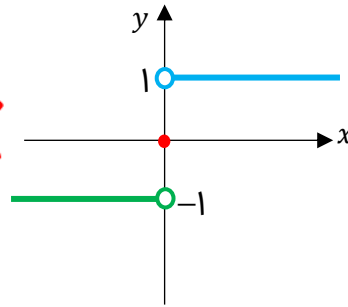
♦ تابع علامت (ساین):

نوعی تابع پله‌ای معروف است که از دو نیم خط به صورت زیر تشکیل شده است:

$$\text{sign}(x) = \begin{cases} 1 & ; x > 0 \\ 0 & ; x = 0 \\ -1 & ; x < 0 \end{cases}$$

$$D = \mathbb{R}$$

$$R = \{1, 0, -1\}$$

▼ تمرین: مقادیر زیر را بیابید.

$$\text{sign}(\sqrt{2}) = 1$$

$$\text{sign}(0) = 0$$

$$\text{sign}(2 - \sqrt{5}) = -1$$

منفی

$$\text{sign}(-300) = -1$$

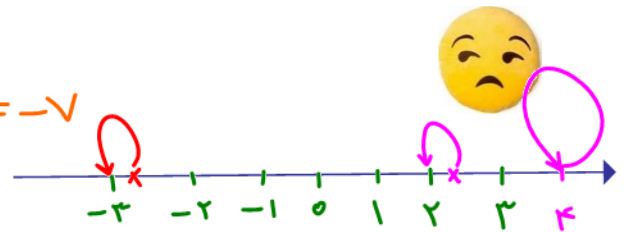
♦ بررسی مفهوم جزء صحیح $[x]$:

۱) اعداد مثبت $[2, 3] = 2$

۲) اعداد صحیح $[4] = 4$ همان

۳) اعداد منفی $[-2, -1] = -3$

$$[-7] = -7$$

▼ تمرین: طرف دوم هر یک از تساوی‌های زیر را کامل کنید:

$$[0/5] = 0$$

$$[1/7] = 1$$

$$[-0/0] = 0$$

$$[-1] = -1$$

$$[7-3] = [4] = 4$$

$$[1-\sqrt{5}] = [-1, -2] = -2$$

$$[-0/0] = 0$$

$$3[\sqrt{2}] = 3(1) = 3$$

♦ نمایش ریاضی جزء صحیح: در این نمایش k حتماً باید عددی صحیح باشد: $k \leq x < k+1 \Leftrightarrow [x] = k$

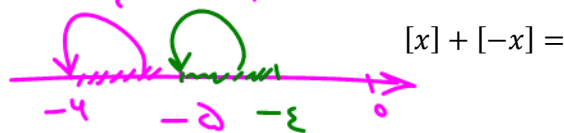
$$-6 \leq x < -5 \Rightarrow [x] = -6$$

یا

$$[x] = 7 \Rightarrow 7 \leq x < 8$$

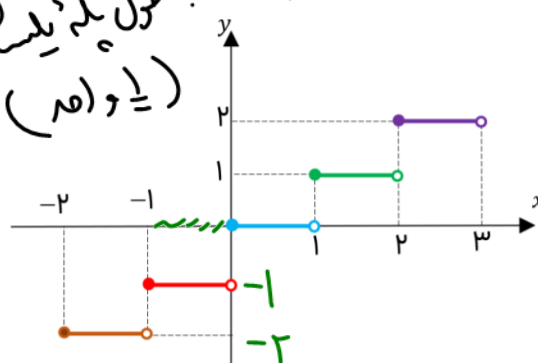
✓ نکته خیلی مهم:

♦ تابع جزء صحیح:

$$y = [x] = \begin{cases} -2 & ; -2 \leq x < -1 \\ -1 & ; -1 \leq x < 0 \\ 0 & ; 0 \leq x < 1 \\ 1 & ; 1 \leq x < 2 \\ 2 & ; 2 \leq x < 3 \\ \vdots & \end{cases}$$

پله‌ای با طول پله یک (یک واحد)

▼ تمرین: اگر $f(x) = 2x + 3[x]$ ، حاصل عبارت $f(0/5) + 2f(2/5)$ را بیابید.

$$f(0/5) = 2(0/5) + 3[0/5] = 0 + 3(0) = 0$$

$$1 + 2(1) = 1 + 2 = 3$$

$$f(2/5) = 2(2/5) + 3[2/5] = 4 + 6 = 10$$

♦ یادآوری مفهوم قدرمطلق $|x|$:

همانی

$$|4| = 4$$

$$|-4| = -(-4) = 4$$

قرینه

$$|1 - \sqrt{2}| = -(1 - \sqrt{2})$$

متنی

$$|\sqrt{5} - 1| = \sqrt{5} - 1$$

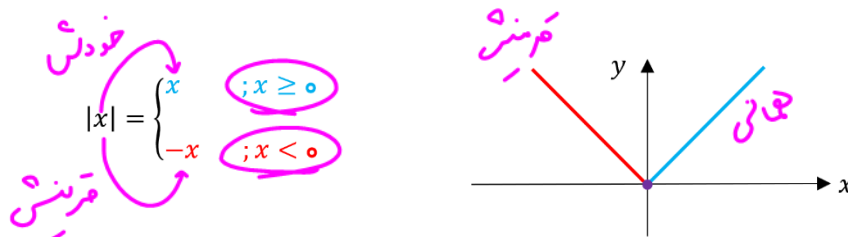
مثبت

♦ مفهوم دو ضابطه‌ای قدرمطلق:

$$y = |x - 7| = \begin{cases} x - 7 & x \geq 7 \\ -(x - 7) & x < 7 \end{cases}$$

$x=7$

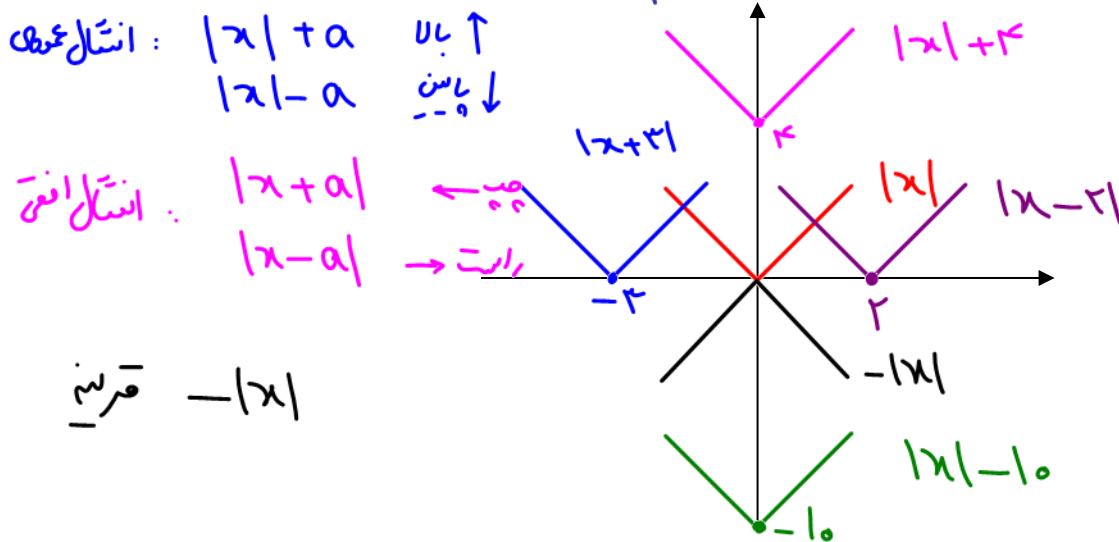
♦ تابع قدرمطلق:

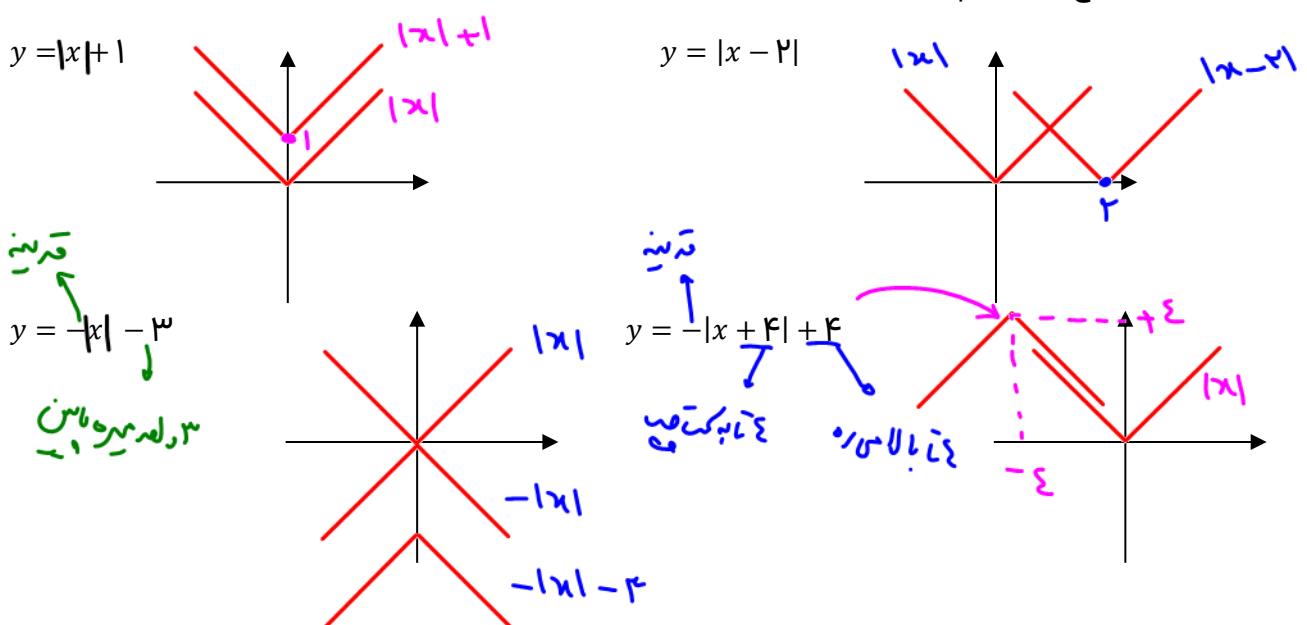
تمرین: اگر $f(x) = |3x - 1|$ باشد، مقدار $f(1 + \sqrt{2})$ را محاسبه کنید.

$$f(1 + \sqrt{2}) = |3(1 + \sqrt{2}) - 1| = |3 + 3\sqrt{2} - 1| = |2 + 3\sqrt{2}| = 2 + 3\sqrt{2}$$

♦ انتقال توابع:

تمرین: نمودار توابع زیر را رسم کنید و دامنه و برد آنها را مشخص کنید.

آزمون شبیه‌ساز ترم اول

۱	جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید. (الف) در تابع همانی دامنه و برد با هم ..... هستند. (ب) ترکیب فصلی یک گزاره‌ی درست با گزاره‌ای دلخواه همواره دارای ارزش ..... است. (پ) تعداد ردیف‌های جدول ارزشی ۳ گزاره ..... است. (ت) وقتی که ارزش گزاره مقدم در یک ترکیب شرطی نادرست باشد، ارزش کل ترکیب ..... است.	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵
۲	درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید. (الف) تابع ثابت به ازای هر مقدار مستقل یک مقدار وابسته دارد. (ب) در صورت درست بودن ارزش تالی در گزاره شرطی، ارزش کل شرط نادرست است. (پ) ترکیب دوشروطی دو گزاره زمانی درست است که ارزش دو گزاره یکسان باشد. (ت) در یک تابع همانی با دامنه دلخواه مقدار $f(x) + f(-x)$ همواره برابر صفر است.	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵
۳	کدام یک از موارد زیر یک گزاره است؟ در صورت گزاره بودن ارزش آن را مشخص کنید. (الف) آخرین روز هفته پنجشنبه است. هست - نادرست (پ) امسال تابستان خیلی خوبی خواهد بود! نیست	۰/۲۵ ۰/۲۵
۴	ارزش گزاره‌های زیر را تعیین کنید. (الف) ۲۹ زوج یا اول است. درست (ب) اگر ۳۶ مضرب ۶ است آنگاه ۱ عددی اول است. $T \Rightarrow F \equiv F$ (ت) ۰/۲۵ عددی طبیعی است و $3 - x = x - 3$ $T \vee F \equiv T$ (پ) اگر و تنها اگر $3 < 4$ $F \Leftrightarrow T \equiv F$	۱ ۱
۵	نقیض هر یک از گزاره‌های زیر را بنویسید. (الف) عدد a مثبت است. $\sqrt{3} \in \mathbb{Z}$ (پ) ۲۵ مربع کامل است و $1/4$ عددی طبیعی است. $3 \notin \mathbb{Z}$ (ت)	۰/۵ ۱
۶	اگر p گزاره‌ای درست و q گزاره‌ای نادرست و r گزاره‌ای دلخواه باشد، ارزش هر یک از موارد زیر را مشخص کنید. (الف) $(\sim q \Rightarrow \sim p) \wedge r$ (ب) $(p \vee r) \Leftrightarrow p$	۲
۷	با استفاده از جدول، درستی هم‌ارزی زیر را بررسی کنید. $p \Rightarrow q \equiv \sim q \Rightarrow \sim p$	۱/۵
۸	گزاره‌های فارسی زیر را به زبان ریاضی بنویسید. (الف) دو برابر مجذور عددی برابر نصف آن عدد است. (ب) مجموع معکوس‌های دو عدد مثبت بزرگتر یا مساوی ۳ است.	۱ ۱

$$\frac{1}{x} + \frac{1}{y} \geq 3; x > 0, y > 0$$

۹	استدلال‌های زیر دارای خطا می‌باشند، برای هر کدام مشخص کنید در کدام مرحله خطا رخ داده است؟ چرا؟ $\frac{5-2\sqrt{2}}{\sqrt{2}} = 5-2 = 3$ (الف) $x^2 - x = 0 \Rightarrow x(x-1) = 0 \Rightarrow \frac{x(x-1)}{x} = \frac{0}{x} \Rightarrow x-1 = 0 \Rightarrow x = 1$ (ب) وقتی بین جمع یا تفریق است نمی‌توان ساده‌سازی کرد نمی‌توان بر مخرجول ساده کرد
۱۰	استدلال روبرو را در نظر بگیرید: مقدمه ۱: اگر x منفی باشد، مربع x مثبت است. مقدمه ۲: $x = -2$ نتیجه: $(-2)^2$ مثبت است .... (الف) جای خالی را در این استدلال پر کنید. (ب) نام این استدلال را بنویسید (پ) ارزش این استدلال را مشخص کنید.
۱۱	اگر تابع $f = \{(4, x-2y), (10, 2), (5, 2x)\}$ تابع ثابت باشد مقادیر x و y را بدست آورید. $2x = 2 \rightarrow x = 1$ $1 - 2y = 2 \rightarrow -2y = 1 \rightarrow y = -\frac{1}{2}$
۱۲	اگر تابع $f(x) = \frac{(a-2)x + b - 3}{2}$ یک تابع همانی باشد، مقدار $a + b$ را به دست آورید. $2+2=4$ $a-2=1 \rightarrow a=3$ $b-3=0 \rightarrow b=3$
۱۳	در تابع زیر مقدار $f(-2)$ و $f(5)$ را محاسبه کنید. $f(x) = \begin{cases} 2x-3 & ; x > 0 \\ x^2-4 & ; x \leq 0 \end{cases}$ $f(5) = 2(5) - 3 = 7$ $f(-2) = (-2)^2 - 4 = 0$
۱۴	نمودار تابع زیر را رسم کنید. $f(x) = \begin{cases} x & ; x > 1 \\ -2 & ; -1 < x \leq 1 \\ x-1 & ; x \leq -1 \end{cases}$